

HET TECHNISCH ONDERWIJS VOOR JONGE

Lokalisatie van het technisch onderwijs voor jongens in West-Vlaanderen.

Het schooljaar 1958-59 sluit voor wat betreft het ganse technisch onderwijs een belangrijke periode af voor het land en meteen ook voor onze provincie.

Indien vóór 1914 hier en daar een schuchtere poging werd gedaan om bepaalde beroepen in schoolverband aan te leren, dan is het slechts na 1918 dat op verscheidene plaatsen werd overgegaan tot de stichting van vakscholen. In de periode tussen 1918 en 1933 gaf men zich meer en meer rekenschap van de noodzakelijkheid, om economische en sociale redenen, in de belangrijkste nijverheidscentra technisch onderwijs te doen ontstaan en zulks zowel op gebied van nijverheid, landbouw, visserij, als van handel en diensten aan personen.

Deze drang naar meer geschooldheid werd echter geremd door het ontbreken van een zekere organisatie op dit gebied. Daaraan werd verholpen door het verschijnen in 1934 van de Code van het Technisch Onderwijs, waarin de verschillende modaliteiten betreffende oprichting, erkenning, bevoegdheid van personeel, subsidiëring, enz... bij middel van wetten en koninklijke besluiten werden vastgelegd.

Alhoewel het T.O. sindsdien jaarlijks uitbreiding heeft genomen, zowel wat de bevolking

als de administratie betreft en deze ont-plooiing de reglementering tot een zeer ingewikkeld iets heeft gemaakt, bleef de Code als basis behouden.

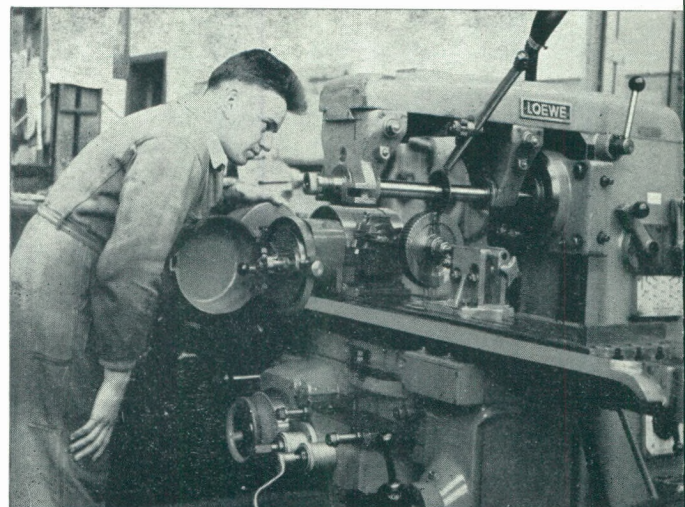
Deze periode wordt thans als afgesloten beschouwd, daar met ingang van het schooljaar 1959-60 het T.O. gereorgani-seerd wordt zowel ten gevolge van een revalorisatie van de algemene vorming, van het splitsen in technisch- en beroepsonder-wijs als van de toepassing van het school-pact.

ORGANISATIE VAN HET TECHNISCH ONDERWIJS

De Code van het T.O. had de scholen gerangschikt volgens de graad en de aard van het onderwijs in verscheidene katego-rieën, waarvan we hierna deze overzien die

MECHANIEK

(Foto Tanghe)

E. LOUWAGIE
Provinciaal
Hoofdinspekteur T.O.

ENS IN ONZE PROVINCIE

behoorden tot het jongensonderwijs met volledig leerplan, t.t.z. tot de dagscholen.

A1. — De Hogere Technische Scholen zijn deze waarvan de toelatingsproeven in 't algemeen steunen op middelbaar onderwijs van de hogere graad; o.a. verlenen zij diploma's van technisch ingenieur, gegradueerde in de boekhouding, kinesiterapeut, enz...

A2. — De Middelbare Technische Scholen zijn deze waarvan de toelatingsproeven steunen op middelbaar onderwijs van de lagere graad; zij verlenen een diploma van technicus in de verscheidene specialiteiten of bereiden voor tot de A1 school.

A3. — De Vakscholen zijn deze die bij de aanwerving minstens een getuigschrift van de 3^e graad lager onderwijs van hun leer-

lingen eisen; zij verlenen diploma's van geschoolde vakarbeider, eventueel gevolgd door een getuigschrift van specialisatie in een of ander vak.

A4. — De Leerwerkscholen zijn deze waarvan het onderwijs meer praktisch dan theoretisch zijnde, hun leerlingen slechts aan 14 jaar aanvaarden. Eventueel kunnen twee of een studiejaar voorafgaan met meer algemene vorming. Deze scholen verlenen diploma's of getuigschriften van bekwaamheid in een of ander beroep.

A5. — De Hogere Handelsscholen verlenen de titel van licentiaat.

A6. — De Handelsscholen worden naar de aard van hun toelatingsvoorwaarden gelijkgesteld met de hogere technische school (A1), de middelbare technische school (A2) of de vakschool (A3).

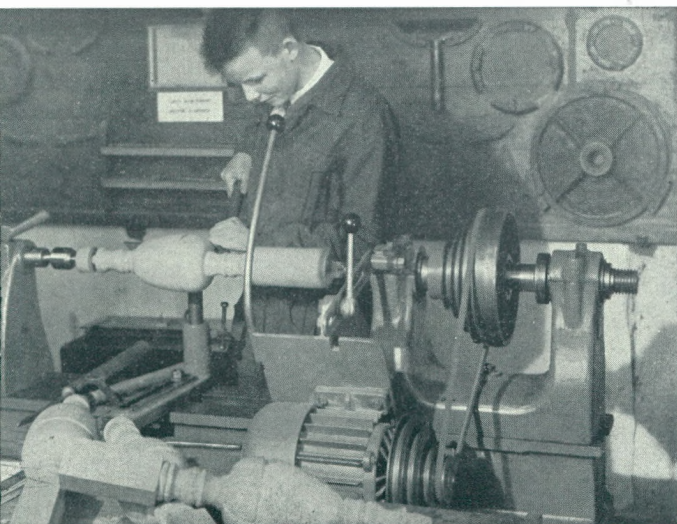
A7. — De Scholen voor Toegepaste Kunsten en de Scholen voor Nijverheden met kunstkarakter worden zoals de Handelsscholen gelijkgesteld met A1 (architekten), A2 of A3.

A8. — De Scholen voor Sociaal Dienstbetoon werden aanvankelijk slechts gelijkgesteld met de A2 of A3 scholen, doch hebben naderhand hun toelatingsvoorwaarden gewijzigd, zodat zij dan met het hoger technisch onderwijs gelijkgesteld werden, eventueel voorafgegaan door een voorbereiding in A2.

De Landbouwscholen vallen onder de A1, A2 of A3 scholen en worden gekenmerkt door A1A, A2A, A3A. Het Visserijonderwijs ressorteert onder het Ministerie van Verkeer en wordt door ons gelijkgesteld met A3 als A3V.

(Foto Tanghe)

HOUTBEWERKING

TABEL I.

<i>Kategorie</i>	<i>Beoogde vorming</i>	<i>Aantal scholen</i>	<i>Aantal leerlingen</i>
A1	technisch ingenieur ; kinesiterapeut	3	433
A2	technici voor de nijverheid, het hotelwezen, de lichamelijke opvoeding en voorbereidend tot A1	9	1.192
A2A	technici voor land- en tuinbouw	2	93
A3	gekwalificeerden voor de nijverheid, het bouwbedrijf, het hotelwezen, de lederbewerking en voorbereidende jaren	19	8.265
A3A	gekwalificeerden voor land- en tuinbouw	8	578
A3V	varend personeel voor de visserij	4	134
A4	beroepsbekwaamheid in snit en naad, schilderen, lederbewerking	4	117
A6-A1	gegradueerden in boekhouding	1	59
A6-A2	boekhouders	3	225
A6-A3	hulpboekhouders	3	549
A7-A2	bouwkundige tekenaars	1	30
A8-A1-2	sociale assistenten	1	83
		58	11.758

TOESTAND VAN HET T.O. IN WEST-VLAANDEREN (JONGENS)

Hoe het Technisch Onderwijs in West-Vlaanderen er voor stond onder het schooljaar 1958-59, dat dus de doorbraakperiode waarvan hoger sprake afsluit, leert ons Tabel I.

Deze tabel geeft het aantal leerlingen die zich lieten inschrijven in de jongensdagscholen die onder toezicht stonden van het Provinciaal Bestuur, dus met uitsluiting van het Rijkstechnisch Onderwijs.

Het aantal scholen dat aldus in aanmerking kwam bedroeg 58; deze waren ondergebracht in 35 instellingen, waarvan er 29 over een internaat beschikken.

Wanneer we de schoolbevolking groeperen volgens categorie of graad krijgen we Tabel II.

TABEL II.

<i>Kategorie</i>	<i>Aantal leerlingen</i>	<i>%</i>
A1	569	4,8
A2	1.546	13,2
A3	9.526	81,-
A4	117	1,-
Totaal :	11.758	100,-

Hieruit blijkt dat het leeuwenaandeel toekomt aan de scholing met theoretische

grondslag, die 81 % voor zich neemt, terwijl de scholing met een meer praktische grondslag slechts 1 % van de schoolbevolking telt. Deze toestand vormde een grote leemte in ons technisch onderwijs.

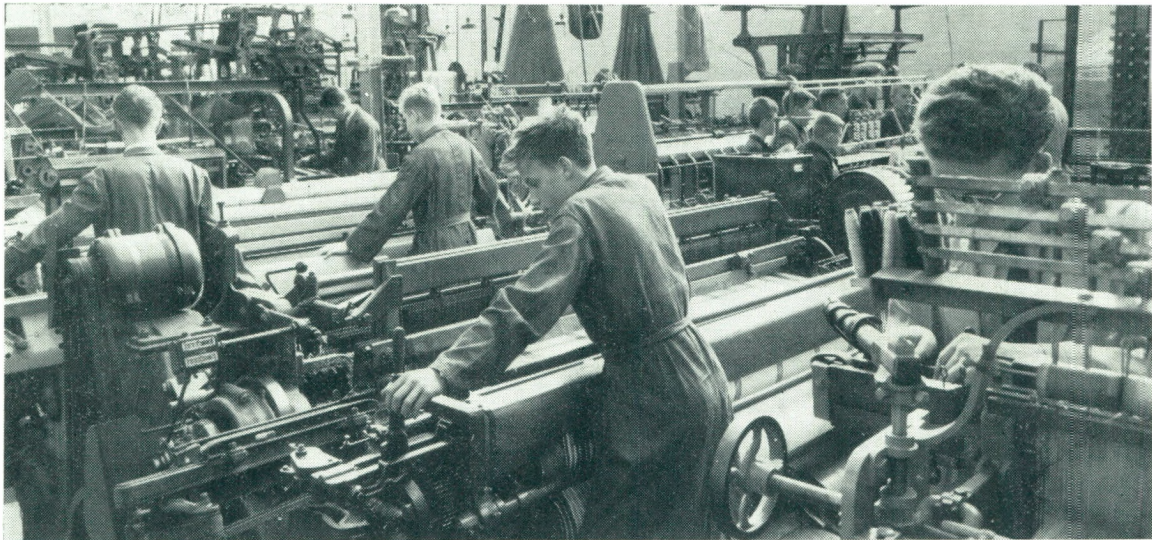
Inderdaad, tot hiertoe bleven de A4-scholen beperkt tot het aanleren van beroepen zoals schilder, lederbewerker of kleermaker en aangezien deze beroepen, inzonderheid de twee laatste, steeds minder aantrekkingskracht op de jeugd van vandaag uitoefenen, zulks om verschillende redenen, waaronder een afnemende vraag op de arbeidsmarkt, liepen deze scholen jaarlijks achteruit.

De leemte hierboven aangestipt zit in het feit dat in de A3 scholen, die eigenlijk bestemd zijn voor begaafde leerlingen, een groot deel van de bevolking niet op haar plaats is.

Aan deze toestand zal thans, ten gevolge van de herwaardering van het technisch onderwijs, verholpen worden door het oprichten in onze provincie van beroepsscholen met praktisch karakter voor de beroepen die rechtstreeks aansluiten met de grote nijverheidstakken.

AANGELEERDE BEROEPEN

In Tabel III vinden wij onder de aangeleerde beroepen gerangschikt per categorie of graad, de vermelding « Voorbereidende jaren ». Daaronder vallen de leerlingen die een algemene technische oriëntatie volgen om slechts, hetzij in een volgend jaar, hetzij

WEEFKUNDE

(Foto Pierre)

na de beëindiging van de cyclus, definitief een bepaalde richting te kiezen.

Indien we dus tot vergelijking van de gekozen beroepen willen overgaan, moeten we het algemeen totaal van 11.758 verminderen met 1.921 eenheden, zodat 9.837 leerlingen tot een bepaald beroep werden opgeleid.

Bij de bespreking van de gekozen afdeling maken we tevens de vergelijking met de

cijfers van 1948-49, in acht genomen evenwel dat de invloed van de conjunctuur gedurende deze periode de cijfers in plus of in min heeft kunnen beïnvloeden.

De stijgende voorkeur gaat in hoofdzaak naar de basisnijverheden werktuigkunde (metaalbewerking), elektriciteit en scheikunde, die alhoewel niet kenmerkend voor onze provincie, 58,4 % van de ingeschreven leerlingen telden, tegenover 46,4 % in

TABEL III.

Afdelingen volgens beroep	Aantal ingeschreven leerlingen				Totaal
	A1	A2	A3	A4	
Werktuigkunde	105	454	3626	—	4185
Elektriciteit	158	405	1006	—	1569
Scheikunde	92	—	—	—	92
Houtbewerking	—	—	986	—	986
Bouwkunde	3	30	41	—	74
Metselen	—	—	99	—	99
Schilderen	—	—	—	68	68
Textiel	—	41	240	—	281
Land- en tuinbouw	—	93	545	—	638
Visserij	—	—	134	—	134
Drukken	—	—	82	—	82
Hotelbedrijf	—	66	97	—	163
Lederbewerking	—	—	160	17	177
Snit en naad	—	—	—	32	32
Handel	59	225	549	—	833
Maatschappelijk Dienstbetoon	77	—	—	—	77
Lichamelijke Opvoeding	—	79	—	—	79
Kinesiterapie	52	—	—	—	52
Bijzonder onderwijs	—	—	166	—	166
Voorbereidende jaren	23	153	1795	—	1921
TOTAAL :	569	1546	9526	117	11758

1948-49. Op enkele grote instellingen na, komen deze afgestudeerden meestal terecht in middelgrote en vooral in kleine nijverheden.

De beroepen in verband met de bouwnijverheid, houtbewerking, bouwkundig tekenen, metselen en schilderen kenden samen een achteruitgang zowel in absolute cijfers als in %, dat daalde van 19,5 tot 12,4 voor 1958-59.

Niettegenstaande de textiel een der belangrijkste nijverheden is in West-Vlaanderen, is de belangstelling voor deze tak onheilspellend achteruitgegaan en zulks niettegenstaande een intense propaganda en het feit dat alle afgestudeerden gemakkelijk geplaatst worden. Het %, dat in 1948-49 nog 6,2 bedroeg, was tien jaar later tot 2,8 geslonken, wat voor deze nijverheid een ernstig probleem stelt inzake vorming van het kaderpersoneel.

Land- en tuinbouw kende een lichte verbetering en steeg van 5,7 % tot 6,5 %.

Ook hotelbedrijf en handel kenden een lichte verbetering, terwijl visserij en drukkerij enigszins daalden.

Daar waar de lederbewerking en snit en naad samen in 1948-49 nog 8,8 % van de totale schoolbevolking telden, noteerden wij voor 1958-59 nog amper 2,1 %. Het is een feit dat deze ambachten totaal de belangstelling van de jeugd verliezen.

De diensten aan personen, zoals maatschappelijk dienstbetoon, kinesiterapie en lichamelijke opvoeding, waren over tien jaar nog niet ingericht en tellen nu samen 208 leerlingen of 2,1 %.

De tak bijzonder onderwijs, die de geestelijk en lichamelijk geremde jongens groepeerde, telde 166 leerlingen. Hier ook worden beroepen aangeleerd van schoenmaken, kleremaken, vlechten, tuinieren, muziek en andere die we, gezien het speciaal karakter en het klein aantal, niet in de specifieke rubrieken van Tabel III hebben opgenomen.

SPREIDING VAN HET TECHNISCH ONDERWIJS

De spreiding van het technisch onderwijs over de verschillende arrondissementen van onze provincie vindt men in Tabel IV. Per arrondissement worden opgegeven: de bevolking op 31-12-57, het aantal leerlingen ingedeeld per categorie of graad met hun totaal en het gemiddeld aantal leerlingen per duizend inwoners.

Er dient eerst aan herinnerd dat de cijfers geen rekening houden met het Rijkstechnisch Onderwijs en dat zij kunnen beïnvloed worden door de leerlingen afkomstig uit andere arrondissementen, gezien het groot aantal internaten. Daar de laatste faktor wederkerig is, beïnvloedt hij slechts gedeeltelijk enkele cijfers.

Uit de tabel blijkt dat het gemiddelde voor de provincie 11,1 bedroeg, t.t.z. dat in de gecontroleerde scholen 111 jongelingen technisch onderwijs volgden per 10.000 inwoners.

Vier arrondissementen lagen onder, en de vier andere lagen boven dit gemiddelde.

Tot de eerste reeks behoort eerst en vooral Brugge, met 9,6. Dit cijfer is zeker onvoldoende voor een gewest dat de weg wil opgaan van de industrializatie. Wij menen

TABEL IV.

Arrondissement	Bevolking	Aantal leerlingen				Totaal	Leerlingen ‰ t.o.v. bevolking
		A1	A2	A3	A4		
Brugge	215.196	—	220	1849	27	2086	9,6
Diksmuide	48.721	—	—	—	—	—	0
Ieper	122.939	—	47	774	—	821	6,6
Kortrijk	293.692	102	583	3223	59	3967	13,5
Oostende	117.553	338	352	1287	9	1986	16,8
Roeselare	131.476	129	278	1304	22	1733	13,1
Tielt	75.537	—	—	537	—	537	7,1
Veurne	46.083	—	66	552	—	618	13,3
Totaal voor de provincie :	1.051.197	569	1546	9526	117	11758	11,1

dat dit cijfer te verklaren is door het gemis aan nijverheid in het verleden en de aanwezigheid van een reeks goedbevolkte middelbare en normaalscholen.

Ieper en Tielt, met respectievelijk 6,6 en 7,1, kennen beide een gebrek aan industrializatie. Er moet een belangrijk aantal ongeschoolden aanwezig zijn, die hetzij als grensarbeiders, hetzij als handlangers hun brood verdienen door tewerkstelling in andere arrondissementen.

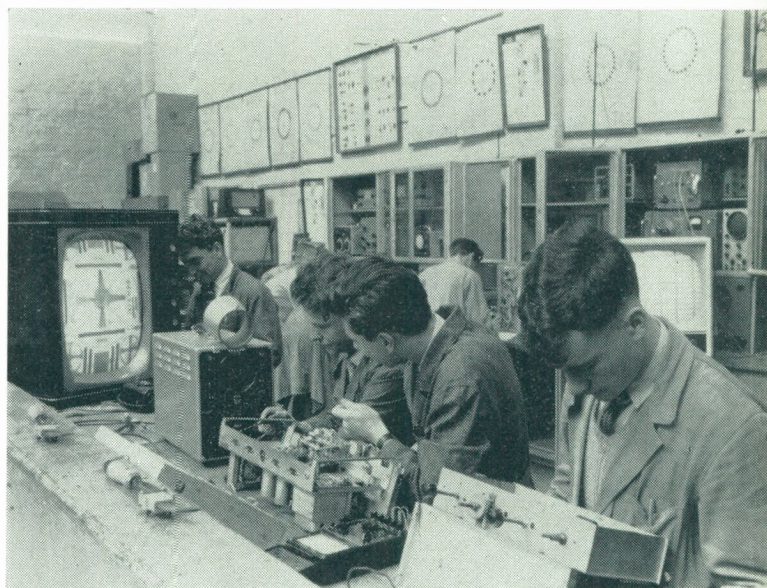
Wat Diksmuide betreft, hier ontbrak er totaal gelegenheid om ter plaats een beroep aan te leren. Dit arrondissement, alwaar de nijverheid praktisch onbestaande is, vormde een grote leemte in de spreiding van het technisch onderwijs. Gelukkiglijk werd thans ter plaats gestart met twee eerste jaren voor technisch onderwijs in metaal- en houtbewerking, die, bij voldoende belangstelling, kunnen uitgroeien tot een volledige school.

Het ongunstig gemiddelde voor Diksmuide mag echter niet laten vermoeden dat de jongens van dit arrondissement van technisch onderwijs gespeend bleven. Hier moeten we aansluiten met de tweede reeks die boven het provinciaal gemiddelde lagen, nl. met Veurne. Feit is dat dit arrondissement slechts het hoge cijfer van 13,3 kon bereiken dank zij de jongens uit Diksmuide die er, hetzij als interne leerling, hetzij ten koste van dagelijkse verplaatsingen, zich in de metaalbewerking, de elektriciteit, de houtbewerking of de autotechniek bekwaamden.

Oostende bereikte, volgens de tabel, het hoog gemiddelde van 16,8. Dit cijfer moet hier evenwel met enig voorbehoud beschouwd worden. Inderdaad, door de aanwezigheid van een instelling die de vorming van technisch ingenieur verzekert, zijn de categorieën A1 en A2 voor een groot deel bevolkt met leerlingen die niet tot het arrondissement behoren. Wat de eigen leerlingen betreft, deze vinden, niettegenstaande het gebrek aan nijverheid, nogal dikwijls een betrekking bij de Spoorwegen, N.I.R. en T.T., waarop het onderwijs aldaar zich bijzonder schijnt toe te leggen.

Kortrijk kent een gunstig gemiddelde van 13,5. Dit cijfer werd in de hand gewerkt door een betere industrializatie van het gewest en de aanwezigheid van vier steden alwaar het onderwijs gekoncentreerd is.

Eindelijk krijgen we Roeselare, dat met

RADIOTECHNIEK

(Foto Pierre)

131 leerlingen per 10.000 inwoners, een zeer bevredigende bezetting kent.

Voor de twee laatste arrondissementen moeten we evenwel laten opmerken dat ook hier zoals te Oostende, maar in mindere mate, rekening dient gehouden met de aanwezigheid van hoger technisch onderwijs, waarvan de leerlingen voor een groot deel uit andere arrondissementen afkomstig zijn.

Daar de Rijkstechnische dagscholen voor jongens niet onder toezicht stonden van het Provinciaal Bestuur, kennen we ook niet de juiste schoolbevolking. Voortgaande echter op deze van 1957-58, komen wij, door bijvoeging van een zeker %, ten gevolge van een algemene stijging, tot een vermoedelijke schoolbevolking van 1.666 leerlingen of nagenoeg 15 % van het gekontrolleerd onderwijs.

Wil men hiermede rekening houden, dan dienen aan Tabel IV volgende korrekties aangebracht.

Het totaal aantal leerlingen voor gans de provincie wordt 13.424 en het provinciaal gemiddelde stijgt tot 12,7.

Brugge stijgt tot 11,9, maar blijft steeds onder het provinciaal gemiddelde.

Kortrijk en Roeselare stijgen tot respectievelijke gemiddelden van 15,9 en 15,6.

Alhoewel Diksmuide nu met het cijfer 1,1 prijkt, moet evenwel opgemerkt worden dat

TABEL V.

	1938 - 39		1948 - 49		1958 - 59	
	<i>Leerlingen</i>	%	<i>Leerlingen</i>	%	<i>Leerlingen</i>	%
A1	61	1,6	137	1,8	569	4,8
A2	82	2,2	658	8,7	1.546	13,2
A3	3.619	95,3	6.217	82,5	9.526	81,-
A4	32	0,9	524	7,-	117	1,-
Totaal :	3.794	100,-	7.536	100,-	11.758	100,-

zulks alleen het landbouwonderwijs ten goede komt.

In de arrondissementen Ieper, Oostende en Tielt waren geen Rijkstechnische dagscholen voor jongens gevestigd; zij behouden aldus hun gemiddelden uit Tabel IV.

EVOLUTIE VAN HET TECHNISCH ONDERWIJS

Tot slot willen we even nagaan hoe het technisch onderwijs in onze provincie evolueerde gedurende de beschouwde periode. We vertrekken van het schooljaar 1938-39, in acht genomen dat voor dat jaar de indeling in middelbaar en beroepsonderwijs nog niet zo duidelijk was afgelijnd in A2, A3 en A4 scholen, zoals voor de volgende jaren wel het geval was.

Zoals blijkt uit Tabel V was het totaal aantal leerlingen in de eerste tijdspanne van 10 jaar gestegen van 3.794 tot 7.536, hetzij met 3.742 eenheden of nagenoeg 99 %.

Anderzijds zien we dat in de tweede tijdspanne van 10 jaar de stijging 4.222 eenheden bedraagt of 57 %.

Over gans de periode beschouwd, was de schoolbevolking voor 1958-59 het drievoud van deze voor 1938-39.

Horizontaal beschouwd, leert ons de tabel dat de A1 en A2 scholen zowel hoofdelijk als procentueel voortdurend gestegen zijn, terwijl de A3 scholen hoofdelijk de grootste aangroei kenden, doch in de laatste tijdspanne procentueel konstant bleven.

We kunnen er uit afleiden dat, daar waar vroeger de jongens naar het technisch on-

derwijs gestuurd werden om zagezegd « een stiel aan te leren », dit thans geschiedt om ze technisch te laten scholen. Deze strekking zal met de tijd zeker nog veld winnen door de oprichting van nieuwe A2 scholen, zodat meer leerlingen in de gelegenheid zullen gesteld worden plaatselijk volledig secundair technisch onderwijs te doorlopen, wat de vorming van meer gespecialiseerde werkrachten zal ten goede komen, eerste noodzakelijkheid voor het vestigen van nieuwe nijverheden in onze provincie.

Wat de A4 scholen betreft, konstateren we een gevoelige achteruitgang. Zoals hoger vermeld, zal aan deze spijtige toestand verholpen worden door het oprichten van meer scholen met overwegend praktisch karakter.

Wat het Rijkstechnisch onderwijs betreft, dit is van recente datum in West-Vlaanderen en beïnvloedt alleen de laatste kolom van Tabel V, en wel met het vermoedelijk aantal dat voor de spreiding opgegeven werd.

Het moet ons ten zeerste verheugen dat het technisch onderwijs in onze gouw als bloeiend mag beschouwd worden. De ouders geven zich meer en meer rekenschap van het feit dat veel kinderen beter gediend zijn met een degelijke technische scholing dan met een algemeen onderwijs, dat, hoe degelijk ook, geen uitweg biedt en de massa misnoegden aandikt.

Opmerkelijk is ook het feit dat de ouders hun jongens steeds langer het technisch onderwijs laten volgen, zodat we mogen besluiten dat de toekomst hoopvol is en ons technisch onderwijs paraat staat om een intenser industrialisatie van onze provincie op te vangen.